Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2010, sp. zn. 5 Tdo 1103/2010, ECLI:CZ:NS:2010:5.TDO.1103.2010.1

Číslo: 48/2011

Právní věta:

I. Trestností činu ve smyslu § 2 odst. 1 tr. zákoníku se rozumí možnost, že pachatel bude pro určitý trestný čin odsouzen, tj. po zažalování bude pro tento trestný čin uznán vinným a uložen mu trest. Jsou to tedy všechny podmínky relevantní pro výrok o vině i o trestu, a to i v případě, že nejprve nabude právní moci výrok o vině posuzovaným trestným činem a teprve později je rozhodováno o trestu, který má být obviněnému za takový trestný čin uložen.

Trestní stíhání totiž končí až odsouzením pachatele pravomocným výrokem o vině a trestu, resp. upuštěním od potrestání (§ 12 odst. 10, § 122 odst. 1 tr. ř.). Zrušením odsuzujícího pravomocného rozsudku, i když jen ve výroku o trestu, v řízení o mimořádných opravných prostředcích (o dovolání, stížnosti pro porušení zákona nebo obnově řízení) vzniká ve věci právní stav neskončeného trestního stíhání. Odsuzující výrok o vině, který byl ponechán jako pravomocný, není překážkou pro následné zastavení trestního stíhání pro některý z důvodů jeho nepřípustnosti podle § 11 odst. 1 tr. ř. (např. z důvodů milosti nebo amnestie prezidenta republiky, promlčení, úmrtí obviněného nebo jeho prohlášení za mrtvého apod.).

II. Skutek se posuzuje podle toho práva, jehož použití je pro pachatele nejpříznivější, a to bez rozdílu, zda jde podle dřívějšího a pozdějšího práva o stejné či různé skutkové podstaty. Přitom se použije ve všech směrech buď jen práva účinného v době činu, anebo jen práva pozdějšího. Platí tedy zásada, že ohledně trestnosti jediného skutku je třeba užít dřívějšího nebo nového zákona jako celku.

Zásada vyplývající z ustanovení § 2 odst. 1 tr. zákoníku, že trestnost činu se posuzuje podle pozdějšího zákona, jestliže je to pro pachatele příznivější, se uplatní i při posuzování otázky, zda je či není promlčena trestní odpovědnost podle § 34 odst. 1 tr. zákoníku (resp. promlčeno trestní stíhání podle § 67 odst. 1 tr. zák.), v tom smyslu, že se vychází z délky promlčecí doby určené trestní sazbou trestu odnětí svobody toho trestného činu, jehož kvalifikace podle této zásady připadá v úvahu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 22.09.2010

Spisová značka: 5 Tdo 1103/2010

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Časová působnost, Nepřípustnost trestního stíhání, Promlčení trestní odpovědnosti

Předpisy: § 11 odst. 1 tr. ř.

§ 2 odst. 1 tr. zákoníku
§ 34 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného Ing. L. Ž. částečně zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 12 To 1/2009, a to v celém výroku, kterým bylo rozhodnuto o trestu a Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc obviněného v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 48 T 5/2008, byl obviněný Ing. L. Ž. uznán vinným pokusem trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 k § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák., kterého se dopustil tím, že jako předseda představenstva obchodní společnosti S. p. o., a. s., se sídlem O., (dále jen „SPO“), poté, kdy dne 13. 11. 2001 Československé obchodní bance, a. s. (dále „ČSOB“), která ke dni 19. 6. 2000 koupila Investiční a poštovní banku, a. s. (dále „IPB“), se všemi jejími právy a závazky včetně příslušenství a práv s nimi spojených, bylo doručeno oznámení SPO ze dne 18. 9. 2001, v němž obviněný oznamuje bance, že SPO odstupuje od Smlouvy o úvěru, kterou dne 24. 3. 1999 SPO s IPB uzavřela, a tímto odstoupením zanikají kromě smlouvy o úvěru i všechny akcesorické právní vztahy, především veškerá zajištění této smlouvy, přičemž zajišťovacím instrumentem úvěrové smlouvy byla Smlouva o převodu práva k movité věci uzavřená dne 20. 4. 2000 mezi SPO a IPB, na jejímž základě převedla SPO svoje vlastnické právo ke spalovací turbíně s generátorem model Taurus 70S-T-9701S na IPB, a poté, kdy dopisem ze dne 21. 11. 2001 nazvaným „Oznámení o započtení pohledávky podle § 580 zák. č. T 140/64 Sb.“, oznámila SPO ČSOB totéž včetně sdělení, že SPO se stala věřitelem ČSOB a má za ní pohledávku ve výši 260 mil. Kč, smlouvou ze dne 27. 11. 2001 SPO prodala toto strojní zařízení společnosti S., s. r. o., a obviněný uhradil část peněžitého závazku SPO vůči obchodní společnosti G. F. LLC ve výši 201 970 000 Kč, vzniklého ze smlouvy o úplatném postoupení pohledávky ze dne 15. 8. 2001, a to tím způsobem, že dal 16. 1. 2002 pokyn bance R. B., se sídlem Riga, Lotyšsko, k převodu peněžní částky 201 970 000 Kč z bankovního účtu SPO na bankovní účet společnosti G. F. LLC vedený u téže banky, k úhradě tohoto závazku použil peněžní prostředky získané z prodeje strojního zařízení spalovny v O., ačkoli věděl, že SPO má splatné neuhrazené závazky vůči dalším svým věřitelům ve výši minimálně 143 826 608 Kč a není schopna minimálně od roku 1998 hradit své splatné závazky z důvodu nedostatku disponibilních prostředků, a tímto jednáním obviněného, pokud by SPO byla bývala vlastníkem výše uvedeného strojního zařízení, jak se obviněný domníval, což ovšem nebyla, neboť ČSOB odstoupení od smlouvy jako neplatný právní úkon neakceptovala a navíc smlouvou ze dne 8. 11. 2001 byla výše popsaná pohledávka ČSOB vůči SPO ze smlouvy ze dne 24. 3. 1999 postoupena včetně zajištění na Českou konsolidační agenturu, by byl úmyslně zvýhodnil věřitele G. F. LLC o částku nejméně 38 734 373 Kč a v této výši by byl býval způsobil škodu ostatním věřitelům, jejichž závazky byly splatné nejpozději ke dni 16. 1. 2002, a to:

> A. C., s. r. o., Č. T., a. s., ČSSZ, V. a. s., a. s., Finanční úřad v I., VZP ČR, Zdravotní pojišťovna M. – A., RK – M., s. r. o., P. M., s. p., A. L., a. s., F. ANP DE&S, a. s., „v likvidaci“, JUDr. J. K., J. e., a. s., J. p., a. s., P. b. s. V. B., a. s., M. K., Č. v., s. r. o., S. M., O., s. r. o., T. B., a. s., Č. d., a. s., F. Ch., B., s. r. o., E., a. s., C. CZ, s. r. o., M. D., Q-V., s. r. o., R., s. r. o., K., a. s., G. – E., s. r. o., ČIŽP, V., s. r. o., B. T. LTD, N. Ch. GMBH, T., s. r. o., T. C., s. r. o., V., s. r. o., R. B. d., S., s. r. o., K. v., a. s., L., s. r. o., O., a. s., R. CZ, R. J. R., s. r. o., A. B., s. r. o., JUDr. Z. R., AK JUDr. M. B., JUDr. Z. Š., J. K., Z. Š., B., v. o. s., M., a. s., a P. P., s. r. o.

Za tento pokus trestného činu a za trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., za nějž již byl uznán vinným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 48 T 5/2008, a který nabyl v tomto výroku právní moci dne 17. 2. 2009, byl obviněný Ing. L. Ž. podle § 256 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 4 let (48 měsíců). Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl obviněný pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a družstvech na dobu 5 let. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byli poškození odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný Ing. L. Ž. odvolání, o němž Vrchní soud v Praze rozhodl rozsudkem ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 12 To 1/2009, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. c), d) tr. ř. napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že podle § 226 písm. a) tr. ř. zprostil obviněného Ing. L. Ž. obžaloby pro skutek, kterého se měl dopustit tím, že dne 16. 1. 2002 v Rize, Lotyšsko, jako předseda představenstva obchodní společnosti S. p. o., a. s., se sídlem O., (dále jen „SPO“) uhradil část peněžitého závazku SPO vůči společnosti G. F. LLC ve výši 201 970 000 Kč, vzniklého ze smlouvy o uplatněném postoupení pohledávky ze dne 15. 8. 2001, a to tím způsobem, že téhož dne dal pokyn bance R. B., se sídlem Riga, Lotyšsko, k převodu peněžní částky 201 970 000 Kč z bankovního účtu SPO na bankovní účet společnosti G. F. LLC vedený u téže banky, k úhradě tohoto závazku použil peněžní prostředky získané z prodeje strojního zařízení spalovny v O., ačkoli věděl a musel vědět, že SPO má splatné neuhrazené závazky vůči dalším věřitelům ve výši minimálně 143 826 608 Kč, dále že SPO není schopna minimálně od roku 1998 hradit své splatné závazky z důvodu nedostatku disponibilních prostředků, a rovněž tak věděl a musel vědět, že prodané strojní zařízení spalovny bylo jediným významným obchodním majetkem SPO, a tímto svým jednáním úmyslně zvýhodnil věřitele G. F. LLC, a způsobil ostatním poškozeným A. C., s. r. o., Č. T., a. s., ČSSZ, V. a. s., a. s., Finanční úřad v I., VZP ČR, Zdravotní pojišťovna M. – A., RK – M., s. r. o., P. M., s. p., A. L., a. s., F. ANP DE&S, a. s., „v likvidaci“, JUDr. J. K., J. e., a. s., J. p., a. s., P. b. s. V. B., a. s., M. K., Č. v., s. r. o., S. M., O., s. r. o., T. B., a. s., Č. d., a. s., F. Ch., B., s. r. o., E., a. s., C. CZ, s. r. o., M. D., Q-V., s. r. o., R., s. r. o., K., a. s., G. – E., s. r. o., ČIŽP, V., s. r. o., B. T. LTD, N. Ch. GMBH, T., s. r. o., T. C., s. r. o., V., s. r. o., R. B. d., S., s. r. o., K. v., a. s., L., s. r. o., O., a. s., R. CZ, R. J. R., s. r. o., A. B., s. r. o., JUDr. Z. R., AK JUDr. M. B., JUDr. Z. Š., J. K., Z. Š., B., v. o. s., M., a. s., a P. P., s. r. o., škodu v celkové výši 73 760 024 Kč, čímž měl spáchat trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, 3 tr. zák.

Dále odvolací soud rozhodl tak, že podle § 259 odst. 3 tr. ř. obviněného Ing. L. Ž. odsoudil za trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., jímž byl již odsouzen rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 48 T 5/2008, a který nabyl právní moci dne 17. 2. 2009, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 2 let. Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl obviněný pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a družstvech na dobu 5 let. Podle § 229 odst. 3 tr. ř. byli poškození odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti uvedenému rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 12 To 1/2009, podal obviněný Ing. L. Ž. prostřednictvím obhájce JUDr. M. P. dovolání z důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., neboť je přesvědčen, že proti němu bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. Tento dovolací důvod odůvodnil tím, že obhajoba od zahájení trestního stíhání ve věci, za kterou byl obviněný pravomocně odsouzen, upozorňovala všechny orgány činné v trestním řízení na reálnou možnost promlčení trestního stíhání v této věci, jež bylo zahájeno až dne 27. 12. 2006, přičemž skutek se stal dne 6. 11. 2000. Pětiletá promlčecí lhůta tak počíná běžet dne 7. 11. 2000 a končí dne 7. 11. 2005. Městské státní zastupitelství v Praze přípisem

ze dne 24. 4. 2008, sp. zn. 1 KZV 23/2007-117, tuto skutečnost ohledně promlčení vyvrací právě přerušením promlčecí doby, a to spácháním skutku podle § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák. (SPO), kterého se měl obviněný dopustit dne 16. 1. 2002. Městskému státnímu zastupitelství v té době muselo být známé usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 4. 2007, které oba odsuzující rozsudky Městského a Krajského soudu v Brně ve věci SPO v plném rozsahu zrušilo. Jak dále obviněný rozvedl, k trestné činnosti došlo za účinnosti trestního zákona č. 140/1961 Sb., kdy podle tohoto zákona se na oba skutky, jichž se měl obviněný dopustit, vztahovala pětiletá promlčecí doba, což je pro obviněného oproti současné úpravě výhodnější. Promlčení trestního stíhání podle § 67 odst. 3 písm. b) zák. č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a podle § 34 odst. 4 písm. b) zák. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se přerušuje, jestliže pachatel spáchal v promlčecí době trestný čin nový, na který trestní zákon stanoví trest stejný nebo přísnější. V tomto případě se jedná podle trestního zákona (č. 140/1961 Sb.) účinného do 1. 1. 2010 o trestné činy, na které stanoví trestní zákon stejnou trestní sazbu. Napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze došlo k tomu, že obviněný byl zproštěn ze skutku, který přerušoval běh promlčecí lhůty u skutku, za který byl obviněný pravomocně odsouzen. Vrchní soud v Praze tedy jednoznačně a pravomocně rozhodl, že obviněný nespáchal v promlčecí době trestný čin nový. K tomu obviněný dodal, že po 1. 1. 2010 nastala navíc ve vztahu k promlčení nová skutečnost, a to ta, že došlo ke zpřísnění trestní sazby pro trestný čin poškozování věřitele oproti trestnému činu zvýhodňování věřitele a prakticky tak nemohl nastat stav, že by obviněný v promlčecí lhůtě spáchal trestný čin, pro který zákon stanoví vyšší nebo stejný trest. Na druhé straně ovšem zároveň došlo k prodloužení promlčecích lhůt u obou trestných činů na 10 let. Vrchní soud v Praze se v otázce námitky promlčení soustředil ve svém zdůvodnění rozsudku na tuto skutečnost a zcela opominul, že v daném okamžiku byla pro celou věc promlčení klíčová ta skutečnost, že obviněného v plném rozsahu zprostil obžaloby z trestného činu, který měl potenciál přerušit promlčecí dobu, která je pětiletá, neboť skutky se staly za účinnosti zákona platného do 1. 1. 2010.

Ve svém dovolání se obviněný dále zabývá polemikou o průběhu trestního řízení, které navazovalo a odvíjelo se od rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 5 Tdo 623/2009, a dospívá k závěru, že v důsledku pravomocných rozhodnutí soudů se fakticky dostal do postavení, které ho zbavuje základních procesních ústavních i lidských práv. Podle dovolatele je zcela vyloučené, aby proces mohl být považován za spravedlivý, když obviněnému bylo odňato právo domáhat se promlčení trestního stíhání, a totéž platí i o právu na obhajobu, když jedním ze základních pilířů obhajoby obviněného je námitka promlčení trestního stíhání, a obviněnému bylo odňato zcela v rozporu se zákonem to, co ostatním zcela přirozeně svědčí.

Závěr je tedy zcela jednoznačný, a to, že právní mocí zprošťujícího výroku ohledně skutku podle § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák. je trestní stíhání obviněného za skutek, který je kvalifikovaný podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., promlčeno, neboť bylo jednoznačně zahájeno až po uplynutí pětileté lhůty ode dne spáchání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a dále posuzoval, zda obviněným vznesené námitky naplňují jím tvrzené dovolací důvody, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. byl uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami.

Dovolatel ve svém mimořádném opravném prostředku uplatnil dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. e) tr. zák., který je naplněn, jestliže proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. V tomto směru obviněný L. Ž. namítl, že ve věci, za kterou byl pravomocně odsouzen, bylo promlčeno trestního stíhání, neboť bylo zahájeno až dne 27. 12. 2006, přičemž skutek se stal 6. 11. 2000. Pětiletá promlčecí lhůta tak počala běžet dne 7. 11. 2000 a skončila dne 7. 11. 2005. Městské státní zastupitelství v Praze přípisem ze dne 24. 4. 2008, sp. zn. 1 KZV 23/2007-117, tuto skutečnost ohledně promlčení vyvracelo právě přerušením promlčecí

doby, a to spácháním skutku podle § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák. (SPO), kterého se měl obviněný dopustit dne 16. 1. 2002. Jak dále obviněný rozvedl, k trestné činnosti došlo za účinnosti trestního zákona č. 140/1961 Sb., kdy podle tohoto zákona se na oba skutky, jichž se měl obviněný dopustit, vztahovala pětiletá promlčecí doba, což je pro obviněného oproti současné úpravě výhodnější. Promlčení trestního stíhání podle § 67 odst. 3 písm. b) zák. č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a podle § 34 odst. 4 písm. b) zák. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se přerušuje, jestliže pachatel spáchal v promlčecí době trestný čin nový, na který trestní zákon stanoví trest stejný nebo přísnější. V tomto případě se jedná podle trestního zákona účinného do 1. 1. 2010 (správně 31. 12. 2009) o trestné činy, na které stanoví trestní zákon stejnou trestní sazbu. Napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze však došlo k tomu, že byl obviněný zproštěn ze skutku, který přerušoval běh promlčecí lhůty u skutku, za který byl obviněný pravomocně odsouzen. Vrchní soud v Praze tedy jednoznačně a pravomocně rozhodl, že obviněný nespáchal v promlčecí době trestný čin nový. K tomu obviněný dodal, že po 1. 1. 2010 (správně 31. 12. 2009) nastala navíc ve vztahu k promlčení nová skutečnost, a to ta, že došlo ke zpřísnění trestní sazby pro trestný čin poškozování věřitele oproti trestnému činu zvýhodňování věřitele a prakticky tak nemohl nastat stav, že by obviněný v promlčecí lhůtě spáchal trestný čin, pro který zákon stanoví vyšší nebo stejný trest. Na druhé straně ovšem zároveň došlo k prodloužení promlčecích lhůt u obou trestných činů na 10 let. Vrchní soud v Praze se v otázce námitky promlčení soustředil ve svém zdůvodnění rozsudku na tuto skutečnost a zcela opominul, že v daném okamžiku byla pro celou věc promlčení klíčová ta skutečnost, že obviněného v plném rozsahu zprostil obžaloby z trestného činu, který měl potenciál přerušit promlčecí dobu, která je pětiletá, neboť skutky se staly za účinnosti trestního zákona (zák. č. 140/1961 Sb.) platného do 1. 1. 2010 (správně 31. 12. 2009).

Nejprve je třeba zrekapitulovat dosavadní průběh řízení. Nejvyšší soud rozhodoval ve věci obviněného Ing. L. Ž. poprvé usnesením ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. 5 Tdo 99/2007, kterým podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2006, sp. zn. 9 To 115/2006, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 31. 10. 2005, sp. zn. 3 T 319/2004, kterým byl obviněný uznán vinným trestným činem zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, 3 tr. zák., a podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc obviněného Ing. L. Ž. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V návaznosti na toto usnesení Nejvyšší soud usnesením ze dne 31. 1. 2008, sp. zn. 11 Td 3/2008, rozhodl, že podle § 24 odst. 1 tr. ř. je příslušným k projednání trestní věci obviněného Ing. L. Ž. Městský soud v Brně. V odůvodnění tohoto usnesení uvedl, že pokud při respektování názoru vysloveného v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2007 je možno po doplnění dokazování v naznačeném směru zjištěné jednání obviněného Ing. L. Ž. kvalifikovat jako trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 4 tr. zák., nemůže takto jako soud prvního stupně rozhodnout Městský soud v Brně, neboť s přihlédnutím k § 17 odst. 1 tr. ř. toto přísluší krajskému soudu. Na druhé straně s ohledem na hospodárnost řízení se jeví předčasné, dříve než bude změna právní kvalifikace zakládající změnu věcné i místní příslušnosti na základě doplnění dokazování reálná, měnit stávající příslušnost soudu. Dále je třeba poukázat i na zákaz *reformationis in peius* s ohledem na to, že Nejvyšší soud věc přezkoumával jen z podnětu dovolání obviněného Ing. L. Ž. Respektování této zásady nedovoluje v dalším řízení zhoršení postavení obviněného, a to z hlediska právního posouzení věci ani z hlediska trestu. Proto i kdyby na základě doplněného dokazování nalézací soud dospěl k jiným právním závěrům pro obviněného nepříznivějším, nemohlo by se to projevit v následném výroku o vině ani trestu. Naproti tomu v následném usnesení ze dne 30. 6. 2008, sp. zn. 11 Td 35/2008, rozhodl Nejvyšší soud tak, že podle § 24 odst. 1 tr. ř. je k projednání trestní věci obviněného Ing. L. Ž. příslušný Městský soud v Praze. Z odůvodnění tohoto rozhodnutí se podává, že Městský soud v Brně po provedení dalších dostupných a ve věci se nabízejících důkazů usnesením ze dne 5. 5. 2008, sp. zn. 3 T 135/2007, podle § 222 odst. 1 tr. ř. trestní věc obviněného Ing. L. Ž. předložil opětovně Nejvyššímu soudu k rozhodnutí o příslušnosti s tím, že podle jeho názoru není

pochybností o tom, že obviněný se svým jednáním dopustil trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák., a s ohledem na způsobení škody velkého rozsahu podle § 89 odst. 11 tr. zák. naplnil kvalifikovanou podstatu tohoto trestného činu podle odst. 4, kdy za místo spáchání trestného činu je třeba považovat hlavní město Prahu, neboť jak vyplývá z provedeného dokazování, v Praze došlo k přisvojení si cizí věci jejím prodejem. Z těchto důvodů je ve smyslu ustanovení § 17 a 18 tr. ř. věcně a místně příslušný k projednání věci Městský soud v Praze. Zanedbatelné navíc není, že v Praze má bydliště obviněný i většina svědků, které bude třeba před soudem vyslechnout. Nejvyšší soud po zhodnocení všech provedených důkazů dospěl k závěru, že Městský soud v Brně splnil požadavek vyslovený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008 a předložil věc Nejvyššímu soudu znovu až poté, kdy ho výsledky dokazování dovedly k závěru o reálné možnosti překvalifikování právního posouzení věci na trestný čin, k jehož kvalifikaci je ve smyslu § 17 tr. ř. příslušný toliko krajský soud. Přičemž z hlediska místní příslušnosti podle § 18 tr. ř. je tímto soudem Městský soud v Praze, neboť jak je patrno z provedených důkazů, k rozhodné části skutkového děje mělo dojít v obvodu tohoto soudu.

V novém řízení Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 48 T 5/2008, uznal obviněného Ing. L. Ž. vinným pod bodem 1) trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., pod bodem 2) pak pokusem trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 256a odst. 1, 3 tr. zák. (jenom tohoto pokusu trestného činu se týkalo předchozí zrušující usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. 5 Tdo 99/2007). Za tyto trestné činy byl obviněnému Ing. L. Ž. uložen podle § 256 odst. 4 tr. zák. za použití ustanovení § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání čtyř roků a šesti měsíců, přičemž podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. byl dále obviněnému uložen i trest zákazu činnosti spočívající v zákazu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a družstvech na dobu 6 let. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal poškozené, uvedené ve výroku o náhradě škody pod bodem 1) i 2), s jejich nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Proti tomuto rozhodnutí soudu první instance podal obviněný Ing. L. Ž. odvolání, o kterém Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 17. 2. 2009, sp. zn. 12 To 1/2009, tak, že odvolání podle § 256 tr. ř. zamítl, neboť nebylo důvodné.

K dovolání obviněného Ing. L. Ž. Nejvyšší soud rozhodl usnesením ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 5 Tdo 623/2009, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. částečně zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 2. 2009, sp. zn. 12 To 1/2009, v té části, ve které bylo zamítnuto odvolání obviněného Ing. L. Ž. ohledně bodu 2) výroku o vině, ohledně celého výroku o trestu a ohledně bodu 2) výroku o náhradě škody v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 48 T 5/2008, a dále rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 48 T 5/2008, v bodě 2) výroku o vině pokusem trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák., v celém výroku o trestu a v bodě 2) výroku o náhradě škody. Současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené části rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Městskému soudu v Praze přikázal, aby věc obviněného Ing. L. Ž. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Toto rozhodnutí, pokud jde o částečné zrušení výroku o vině jen v bodě 2), učinil Nejvyšší soud v souladu s ustanovením § 265k odst. 1 věta první před středníkem tr. ř., které mu výslovně ukládá v případě, jestliže je vadná jen část napadeného rozhodnutí a lze ji oddělit od ostatních, zrušit jen tuto vadnou část. V odůvodnění tohoto usnesení Nejvyšší soud uvedl, že Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 48 T 5/2008, uznal obviněného Ing. L. Ž. vinným pod bodem 1) trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., pod bodem 2) pak pokusem trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák. Proti uvedenému rozhodnutí soudu první instance podal obviněný Ing. L. Ž. odvolání, o kterém Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 17. 2. 2009, sp. zn. 12 To 1/2009, tak, že odvolání podle § 256 tr. ř. zamítl, neboť ho neshledal důvodným. V návaznosti na to Nejvyšší soud konstatoval, že

„Městský soud v Praze se v nalézacím řízení zabýval prakticky jen skutkem uvedeným pod bodem 1) výroku o vině a ohledně skutku pod bodem 2), tedy ohledně té části, ve které mu věc byla přikázána, s výjimkou výslechu svědka S. K. a velmi kusého a zcela nedostatečného výslechu obviněného Ing. L. Ž., který v důsledku toho uváděl nové skutečnosti až v dovolání, pouze přečetl protokoly o proběhlých hlavních líčeních před Městským soudem v Brně (a to jako listinný důkaz podle § 213 odst. 1 tr. ř., ač obsahovaly výpovědi obviněného a svědků, které je možno číst pouze podle § 211 tr. ř.), z doby, která předcházela rozhodnutí Nejvyššího soudu o prvním dovolání obviněného a kdy ještě nemohlo dokazování před městským soudem reflektovat nápravu Nejvyšším soudem vytknutých pochybení, a listinné důkazy. Nejenže tedy v této části Městský soud v Praze řádně nezopakoval dokazování, jak mu v takovém případě ukládají příslušné procesní předpisy, avšak zejména se s výjimkou postupu, vztahujícímu se k možné právní kvalifikaci jednání obviněného Ing. L. Ž. jako pokusu trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 256a odst. 1, 3 tr. zák., neřídil pokyny obsaženými v předchozím rozhodnutí Nejvyššího soudu a nenapravil vytknutá pochybení“. V závěru Nejvyšší soud vyslovil, že v novém řízení se nalézací soud zaměří zejména na jednoznačné a z hlediska výroku i odůvodnění svého rozhodnutí souladné vyřešení otázky právní kvalifikace jednání obviněného Ing. L. Ž., jako nezpůsobilého pokusu trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák., a jejího vztahu k možnému způsobení škody a k její potenciální výši, přičemž ve výroku o vině taktéž řádně a jednoznačně vyjádří i zjištění týkající se vlastnictví strojního zařízení ve spojení s existencí a případnou výší škody. V tomto směru měl jasně a srozumitelně uvést, zda se jedná o škodu, kterou obviněný svým jednáním způsobil, nebo zda se jedná o škodu, k níž směřoval, pokud by obviněný své jednání dokonal. Těmito otázkami se měl nalézací soud zabývat i z hlediska všech pokynů obsažených v předchozím usnesení Nejvyššího soudu v této věci a taktéž i z pohledu navazujících právních námitek obsažených v odůvodnění dovolání obviněného, a to včetně ustálené judikatury Nejvyššího soudu týkající se výše škody, jako zákonného znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 3 tr. zák.

V období mezi rozhodnutím Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 48 T 5/2008, a rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 12 To 1/2009, rozhodl dne 22. 4. 2010 Ústavní soud usnesením ze dne 22. 4. 2010, sp. zn. II. ÚS 76/10, o odmítnutí ústavní stížnosti obviněného Ing. L. Ž., kterou podal proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 5 Tdo 623/2009, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 2. 2009, sp. zn. 12 To 1/2009, a rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 48 T 5/2008. Ve 4. a 5. odstavci předmětného rozhodnutí Ústavního soudu se uvádí:

> „4. Dovolacímu soudu stěžovatel vytýká, že patrně omylem opomenul ve svém rozhodnutí řešit provázanost obou původně společně stíhaných skutků a z toho plynoucí okolnosti promlčení trestního stíhání. Uvádí, že trestní stíhání pro skutek pod bodem 1) rozsudku soudu prvního stupně bylo zahájeno v poslední den promlčecí lhůty, která byla přerušena trestním stíháním pro skutek pod bodem 2) rozsudku soudu prvního stupně. Bude-li tedy stěžovatel pro skutek pod bodem 2) rozsudku soudu prvního stupně zproštěn obžaloby, bude tím trestní stíhání pod bodem 1) rozsudku soudu prvního stupně promlčeno. Takový stav je však stěží řešitelný jinak než cestou ústavní stížnosti, protože případnému zastavení řízení pro skutek pod bodem 1) rozsudku soudu prvního stupně by bránila překážka věci rozhodnuté. Případné zproštění obžaloby pro skutek pod bodem 2) rozsudku soudu prvního stupně považuje za reálné i s ohledem na jeho překvalifikování na nezpůsobilý pokus zvýhodňování věřitele, pro něž se v teorii dává příklad pokusu vraždy na mrtvole papírovým nožem, který zcela vylučuje trestní odpovědnost.
>
> 5. Posledně uvedený argument posléze doplnil poukazem na nabytí účinnosti trestního zákoníku dne 1. ledna 2010, který stanoví mírnější trestní sazbu pro skutkovou podstatu

trestného činu, pro nějž je vedeno řízení pro skutek pod bodem 2) rozsudku soudu prvního stupně. Rozhodnutí o vině pro skutek uvedený pod bodem 1) rozsudku soudu prvního stupně tak jde proti smyslu nyní účinného trestního zákoníku, neboť krátí právo stěžovatele domáhat se v jednom řízení jediného rozhodnutí, které je v souladu s právní úpravou platnou v době jeho vydání. Situace, která nastala, jde totiž k tíži stěžovatele."

K uvedené námitce promlčení se Ústavní soud vyjádřil tak, že „v době vydání napadených rozhodnutí mohlo být předmětné trestní stíhání stěžovatele vyhodnoceno jako nepromlčené, což stěžovatel ostatně ani nepopírá. Pro tyto námitky bude mít tedy stěžovatel dostatek prostoru v pokračujícím trestním řízení před obecnými soudy, a bude primárně na nich, jak se s nimi v souladu s ústavním pořádkem vypořádají, neboť základní práva a svobody stěžovatele jsou i pod jejich ochranou (srov. čl. 4 Ústavy České republiky). Teprve pokud v jimi prováděném řízení nebudou základní práva a svobody stěžovatele stran těchto námitek dostatečně ochráněny, bude v souladu s principem subsidiarity řízení o ústavní stížnosti dán prostor pro zásah Ústavního soudu".

Ze spisového materiálu se podává, že bylo zvažováno podání dovolání ze strany státního zastupitelství. Ve spisu je založena žádost Městského státního zastupitelství v Praze o zaslání kompletního spisového materiálu. Dále je ve spisu zažurnalizován úřední záznam JUDr. V. Č. ze dne 28. 7. 2010, ve kterém zachytila, že v trestní věci obviněného poté, kdy byl Městskému soudu v Praze zaslán rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2010, z něhož vyplývá, že by obviněný měl vykonat nepodmíněný trest odnětí svobody za promlčený trestný čin, bylo ze strany Městského soudu v Praze zvažováno podání mimořádného opravného prostředku, a sice stížnosti pro porušení zákona. O úmyslu podat stížnost pro porušení zákona informovala JUDr. V. Č. dozorující státní zástupkyni JUDr. I. B., která uvedla, že zváží podání dovolání, avšak právě dne 28. 7. 2010 sdělila zmíněná státní zástupkyně Městskému soudu v Praze, že dovolání podáno nebude. Ve spisu je pak zažurnalizováno vyjádření Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 9. 7. 2010, týkající se přezkoumání trestní věci – podnět Městského státního zastupitelství v Praze ke zpracování návrhu na podání dovolání v neprospěch obviněného, kde v prvním odstavci stojí, že podání dovolání iniciováno nebude (jeho závěry jsou zcela v rozporu s tím, co uváděl státní zástupce vrchního státního zastupitelství ve veřejném zasedání Vrchního soudu v Praze ze dne 4. května 2010; současně byly zcela přehlédnuty níže uvedené nezákonnosti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 12 To 1/2009, vyznívající jak v neprospěch, tak i ve prospěch obviněného).

Nejdůležitější relevantní námitkou obviněného je jeho tvrzení, že napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze došlo k tomu, že byl obviněný zproštěn ze skutku, který přerušoval běh promlčecí lhůty u skutku, za který byl obviněný pravomocně odsouzen. Vrchní soud v Praze tedy jednoznačně a pravomocně rozhodl, že obviněný nespáchal v promlčecí době trestný čin nový. K tomu obviněný dodal, že po 1. 1. 2010 nastala navíc ve vztahu k promlčení nová skutečnost, a to ta, že došlo ke zpřísnění trestní sazby pro trestný čin poškozování věřitele oproti trestnému činu zvýhodňování věřitele a prakticky tak nemohl nastat stav, že by obviněný v promlčecí lhůtě spáchal trestný čin, pro který zákon stanoví vyšší nebo stejný trest. Na druhé straně ovšem zároveň došlo k prodloužení promlčecích lhůt u obou trestných činů na 10 let. Vrchní soud v Praze se v otázce námitky promlčení soustředil ve svém zdůvodnění rozsudku na tuto skutečnost a zcela opominul, že v daném okamžiku byla pro celou věc promlčení klíčová ta skutečnost, že obviněného v plném rozsahu zprostil obžaloby z trestného činu, který měl potenciál přerušit promlčecí dobu, která je pětiletá, neboť skutky se staly za účinnosti zákona platného do 1. 1. 2010 (správně 31. 12. 2009).

V té souvislosti považuje Nejvyšší soud právě k okolnosti, že Vrchní soud v Praze obviněného zprostil ze skutku, který přerušoval běh promlčecí lhůty u skutku, za který byl obviněný pravomocně odsouzen, zdůraznit, že toto rozhodnutí o zproštění obviněného Ing. L. Ž. obžaloby podle § 226 písm. a) tr. ř. pro skutek, ve kterém byl spatřován trestný čin, resp. pokus podle § 8 odst. 1 tr. zák.

trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák., je zcela nezákonné a navíc i nepřezkoumatelné (vlastní odůvodnění má jen šest řádků, nepřihlíží-li se k rekapitulaci části výpovědi obviněného Ing. L. Ž. a správce konkursní podstaty P. H., jež navíc nemá s uvedeným závěrem zřejmou souvislost, neboť z nich ani tvrzené skutečnosti, že by měl obviněný Ing. L. Ž. „prostředky na úhradu dluhů“ nebo že „nedošlo k naplnění subjektivní stránky“ nevyplývají).

Především je třeba uvést, že na rozdíl od Městského soudu v Praze, který v rozsudku ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 48 T 5/2008, a v řízení mu předcházejícím postupoval zcela v souladu s předchozími zrušujícími usneseními Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. 5 Tdo 99/2007, a ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 5 Tdo 623/2009, Vrchní soud v Praze v napadeném rozsudku ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 12 To 1/2009, pokyny a právní názory Nejvyššího soudu obsažené v těchto usneseních nerespektoval, čímž především porušil zákon v ustanovení § 265s odst. 1 tr. ř., které výslovně stanoví, že orgán činný v trestním řízení, jemuž věc byla přikázána k novému projednání a rozhodnutí, je vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil. To se samozřejmě v případě přikázání věci nalézacímu soudu zprostředkovaně vztahuje i na odvolací soud, který rozhoduje poté, co ve věci rozhodl nalézací soud. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že ve svém zrušujícím usnesení ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 5 Tdo 623/2009, v podstatě nižším soudům uložil, aby se v novém řízení nalézací soud především zaměřil zejména na jednoznačné a z hlediska výroku i odůvodnění svého rozhodnutí souladné vyřešení otázky právní kvalifikace jednání obviněného Ing. L. Ž., jako nezpůsobilého pokusu trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 tr. zák. k § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák., a jejího vztahu k možnému způsobení škody a k její potenciální výši, přičemž ve výroku o vině taktéž řádně a jednoznačně vyjádřil i zjištění týkající se vlastnictví strojního zařízení ve spojení s existencí a případnou výší škody. V tomto směru měl jasně a srozumitelně uvést, zda se jedná o škodu, kterou obviněný svým jednáním způsobil, nebo zda se jedná o škodu, k níž směřoval, pokud by obviněný své jednání dokonal. Těmito otázkami se měl nalézací soud zabývat i z hlediska všech pokynů obsažených v předchozím usnesení Nejvyššího soudu v této věci a taktéž i z pohledu navazujících právních námitek obsažených v odůvodnění dovolání obviněného, a to včetně ustálené judikatury Nejvyššího soudu týkající se výše škody, jako zákonného znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 3 tr. zák. (blíže viz odůvodnění obou zmíněných usnesení Nejvyššího soudu).

Pokud Vrchní soud v Praze v napadeném rozsudku bez jakékoli návaznosti na provedené dokazování nejprve zdůraznil, že „obviněný Ing. Ž. měl prostředky na úhradu dluhů, neměl však zájem je uhradit a jeho jednání spíše naplnilo znaky zpronevěry, na což poukazuje i městský soud, což však vzhledem k rozhodnutí Nejvyššího soudu není možné“, a v návaznosti na to uvedl zcela neodůvodněný závěr, že vzhledem k tomu „obviněného Ing. Ž. z tohoto skutku obžaloby zprostil podle § 226 písm. a) tr. ř., neboť nedošlo k naplnění subjektivní stránky trestného činu a nebylo tedy prokázáno, že se stal skutek, pro který byla vznesena obžaloba“, je takové odůvodnění zprošťujícího výroku naprosto nedostatečné a nepřezkoumatelné. O zcela nepochopitelném postupu Vrchního soudu v Praze zásadně svědčí již nesprávně použitý důvod zproštění obžaloby, jímž podle tohoto rozsudku je důvod podle § 226 písm. a) tr. ř., tedy že „nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro nějž je obžalovaný stíhán“, ač zároveň sám Vrchní soud v Praze v tomto svém rozhodnutí výslovně uvádí: „Je nepochybné, jak již bylo konstatováno v minulém rozhodnutí vrchního soudu, že k události došlo tak, jak je uvedeno ve výrokové části napadeného rozsudku“ (tedy Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 48 T 5/2008). Jestliže už zamýšlel Vrchní soud v Praze obviněného Ing. L. Ž. zprostit proto, že nedošlo k naplnění subjektivní stránky trestného činu, měl použít zprošťující důvod podle § 226 písm. b) tr. ř., tedy, že v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. V daném případě však nedošlo jen k formálně procesnímu pochybení v nesprávně použitém důvodu zproštění, ale napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze je zcela nezákonný i věcně. Pokud totiž Vrchní soud v Praze konstatuje, že „jednání obviněného spíše naplnilo znaky zpronevěry“, není toto vůbec

odůvodněno a navíc takový závěr je nezákonný i z toho důvodu, že v rozsudku nelze činit podmíněné či neurčité úsudky, poněvadž závěr o právní kvalifikaci musí být jednoznačný a opřený o výsledky dokazování a věcně odůvodněné právní zhodnocení.

Vrchní soud v Praze se dovolává právní kvalifikace trestného činu zpronevěry, která „měla být spíše použita“ a v té souvislosti tvrdí, že to nebylo možné vzhledem k rozhodnutí Nejvyššího soudu. Tento závěr je zcela nesprávný a neodpovídající shora uvedeným rozhodnutím Nejvyššího soudu. O této právní kvalifikaci se zmínil Nejvyšší soud pouze v usneseních ze dne 30. 6. 2008, sp. zn. 11 Td 35/2008, a ze dne 30. 6. 2008, sp. zn. 11 Td 35/2008, jimiž bylo rozhodováno o příslušnosti soudů, a kde mimo jiné Nejvyšší soud také uvedl, že je třeba poukázat i na zákaz *reformationis in peius* s ohledem na to, že Nejvyšší soud věc přezkoumával jen z podnětu dovolání obviněného Ing. L. Ž. Respektování této zásady nedovoluje v dalším řízení zhoršení postavení obviněného, a to z hlediska právního posouzení věci ani z hlediska trestu. Proto i kdyby na základě doplněného dokazování nalézací soud dospěl k jiným právním závěrům pro obviněného nepříznivějším (o trestném činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 4 tr. zák.), nemohlo by se to projevit v následném výroku o vině ani trestu. Pokud tedy nebylo možno uvedenou přísnější právní kvalifikaci použít, nebylo to „vzhledem k rozhodnutí Nejvyššího soudu“, jak uvádí Vrchní soud v Praze, ale z důvodu nutnosti dodržení zákazu *reformationis in peius* (zákazu změny k horšímu) v návaznosti na předchozí rozhodnutí nižších soudů, vyplývajícího z ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř., které stanoví, že bylo-li napadené rozhodnutí zrušeno jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch. Navíc ve smyslu ustálené judikatury z ustanovení, která upravují *zákaz reformaionis in peius* (zákaz změny k horšímu), vyplývá, že pro řešení otázky, zda by došlo jinou právní kvalifikací skutku k porušení tohoto principu, je nezbytné jednoznačně vyřešit, jaký trestný čin (včetně příslušných okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby) by při správném právním posouzení zjištěné jednání obviněného naplnilo, neboť jen tak lze posoudit, zda se zákaz *reformationis in peius* v posuzovaném případě uplatní. Zákaz *reformationis in peius* se nevztahuje na samotné řízení, ale na jeho výsledek (tedy na rozhodnutí). Uvedený zákaz se tedy nevztahuje na možnost zvažovat jinou, přísnější právní kvalifikaci jednání obviněného zejména za situace, kdy jsou zde pochybnosti o naplnění znaků trestného činu, pro který byl obviněný odsouzen, ale na rozhodnutí odvolacího soudu o vině obviněného takovým přísnějším trestným činem. Přitom je třeba zdůraznit, že pokud je použit zákaz *reformationis in peius* neznamená to zároveň bez dalšího závěr o zproštění obviněného obžaloby, ale v takovém případě je nutno použít mírnější právní kvalifikace jednání obviněného, která právě s poukazem na zákaz *reformationis in peius* a předchozí rozhodnutí soudů přichází v úvahu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. 5 Tdo 892/2005-I., publikované pod č. 41/2007 Sb. rozh. tr.).

Navíc jak vyplývá ze shora uvedených závěrů Vrchního soudu v Praze, tento hodnotil jinak provedené důkazy z hlediska, zda obviněný „měl prostředky na úhradu dluhů“ a z hlediska „naplnění subjektivní stránky“, a to odhlédneme-li od toho, že z odůvodnění napadeného rozsudku není ani zřejmé, zda se tento závěr o zavinění vztahuje k uvažovanému trestnému činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 4 tr. zák. nebo k zprošťovanému trestnému činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák. Takový postup je v rozporu s ustanoveními § 259 odst. 3 a § 263 odst. 6, odst. 7 tr. ř., ze kterých vyplývá, že skutková zjištění učiněná nalézacím soudem je možné v odvolacím řízení přehodnotit pouze po provedení potřebného dokazování. Z protokolu o veřejném zasedání konaném dne 4. 5. 2010 u Vrchního soudu v Praze vyplývá, že dokazování bylo doplněno podle ustanovení § 213 odst. 1 tr. ř. pouze čtením opisu rejstříku trestů a části výpovědi obviněného Ing. L. Ž. Z toho je zřejmé, že odvolací soud, aniž by náležitě doplnil dokazování o důkazy vztahující se k uvedeným rozhodným okolnostem, které by odůvodňovaly jeho nové rozhodnutí a aniž by se k tomu blíže v odůvodnění svého rozhodnutí vyjádřil a své závěry náležitě s poukazem na nově provedené dokazování odůvodnil, obviněného zcela nezákonně zprostil obžaloby. Tento závěr Nejvyššího soudu je v souladu i s nálezem Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 445/06, z něhož vyplývá,

že je zásadně nepřípustné, aby odvolací soud sám rozhodl rozsudkem, pokud neprovedl potřebné důkazy a měnil skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně v hlavním líčení. Jestliže odvolací soud považuje rozsah dokazování před soudem prvního stupně za úplný, ale provedené důkazy hodnotí jinak, nemůže rozhodnout po zrušení rozsudku soudu prvního stupně, aniž by potřebné důkazy přímo neprovedl v rámci veřejného zasedání. Ústavní soud v tomto rozhodnutí dospěl k závěru, že pokud za této situace odvolací soud zrušil rozhodnutí nalézacího soudu a sám meritorně rozhodl na základě odlišného hodnocení důkazů provedených soudem prvního stupně, aniž je sám ve veřejném zasedání opakoval a umožnil stěžovateli se k jím nově nastolenému stavu věci vyjádřit, došlo k porušení ustanovení § 259 odst. 3 a § 263 odst. 7 tr. ř. Z pohledu ústavněprávního tak zatížil své rozhodnutí a řízení mu předcházející vážnou vadou nesoucí znaky libovůle, neboť takový postup ve svém důsledku vede k porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a to v důsledku nedodržení základních ústavním pořádkem chráněných zásad trestního řízení – zásady ústnosti a bezprostřednosti (čl. 96 odst. 2 Ústavy, čl. 38 odst. 2 Listiny). Srovnej k tomu i již zmíněné rozhodnutí publikované pod č. 41/2007 Sb. rozh. tr.

Z těchto důvodů je napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. května 2010, pokud jím obviněného Ing. L. Ž. zprostil obžaloby ze skutku, který měl naplňovat znaky trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák., zcela nezákonný, neodůvodněný a nepřezkoumatelný. Uvedeným pochybením Vrchního soudu v Praze se dovolací soud zabýval v důsledku námitky obviněného Ing. L. Ž., že „napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze došlo k tomu, že byl obviněný zproštěn ze skutku, který přerušoval běh promlčecí lhůty u skutku, za který byl obviněný pravomocně odsouzen“. Obhajoba zde nesprávně hovoří o „odsouzení“, ač správně by mělo být uvedeno „uznán vinným“, neboť „výrok o vině“ je třeba odlišovat od „odsouzení“, za které se považuje až pravomocný výrok o vině a trestu (srov. č. 35/1992 Sb. rozh. tr.). Uvedené pochybení však Nejvyšší soud nemohl v dovolacím řízení napravit, neboť dovolání podal pouze obviněný Ing. L. Ž., a to samozřejmě ve svůj prospěch, a proto je třeba uplatnit již zmíněný zákaz *reformationis in peius* (zákaz změny k horšímu) vyplývající z ustanovení § 256s odst. 2 tr. ř., neboť nejvyšší státní zástupkyně dovolání v neprospěch obviněného Ing. L. Ž. v této trestní věci nepodala (viz shora).

K námitce obviněného, že byl zproštěn ze skutku, který přerušoval běh promlčecí lhůty u skutku, za který byl již dříve pravomocně uznán vinným, se Nejvyšší soud nejprve zabýval vyjádřením obviněného o tom, že od 1. 1. 2010 nastala ve vztahu k promlčení nová skutečnost, a to ta, že došlo ke zpřísnění trestní sazby pro trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1, odst. 4 tr. zákoníku oproti trestnému činu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku a prakticky tak nemohl nastat stav, že by obviněný v promlčecí lhůtě spáchal trestný čin, pro který zákon stanoví vyšší nebo stejný trest. Nejvyšší soud k tomu považuje za nutné uvést, že v trestní věci obviněného Ing. L. Ž., týkající se posuzování trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., ohledně něhož zůstal výrok o vině usnesením Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2009, sp. zn. 5 Tdo 623/2009, nedotčen, není možné aplikovat novou trestněprávní úpravu, neboť podle ustanovení § 2 odst. 1 tr. zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.), stejně jako podle § 16 odst. 1 tr. zák. (zák. č. 140/1961 Sb.) se trestnost činu posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější. Trestností činu rozumíme možnost, že pachatel bude pro určitý trestný čin odsouzen, tj. po zažalování bude pro tento trestný čin uznán vinným a uložen mu trest. Jsou to tedy všechny podmínky relevantní pro výrok o vině i o trestu, a to i v případě, že nejprve nabude právní moci výrok o vině posuzovaným trestným činem a teprve později je rozhodováno o trestu, který má být obviněnému za takový trestný čin uložen (srov. č. 35/1992 Sb. rozh. tr.). Při aplikaci ustanovení § 2 odst. 1 tr. zákoníku, stejně jako § 16 odst. 1 tr. zák. se konkrétní čin pachatele musí nejprve podřadit pod souhrn všech v úvahu přicházejících trestněprávních norem účinných v době spáchání trestného činu, neboť trestnost činu se zásadně posuzuje podle doby jeho spáchání, a teprve poté je třeba jej podřadit pod souhrn všech v úvahu přicházejících trestněprávních norem účinných v době meritorního rozhodování. Souhrn všech

v úvahu přicházejících trestněprávních norem (právních předpisů) ovlivňuje nejen rozhodnutí, zda vůbec je posuzovaný konkrétní čin určitého pachatele trestným činem, ale i o jaký trestný čin a jaké povahy se jedná, zda pro tento trestný čin bude konkrétní pachatel uznán vinným a jaký trest z hlediska druhu a výměry mu bude uložen (popř. zda bude upuštěno od potrestání), nebo bude trestní stíhání pro nepřípustnost zastaveno, popř. věc bude postoupena k mimosoudnímu projednání, poněvadž by čin mohl být příslušným orgánem posouzen jako přestupek nebo kárné provinění, atd. Pro otázku, kterého souhrnu trestněprávních norem bude použito, je rozhodující porovnání, které z těchto různých posouzení je jako celek pro pachatele nejpříznivější (srov. č. 73/1951 a č. 19/1962 Sb. rozh. tr.). Pachatelův skutek se posuzuje podle toho práva, jehož použití je pro obviněného nejpříznivější, a to bez rozdílu, zda jde podle dřívějšího a pozdějšího práva o stejné či různé skutkové podstaty. Přitom se použije ve všech směrech buď jen práva platného v době činu, anebo jen práva pozdějšího (č. 32/1951 Sb. rozh. tr.). Platí tedy zásada, že dřívějšího nebo nového zákona je třeba užít jako celku. Nelze tedy rozhodovat např. o vině podle zákona jednoho a o trestu či o některých trestech podle zákona dalšího; výjimkou jsou pouze ustanovení § 3 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku nebo § 16 odst. 2, odst. 3 tr. zák. (srov. č. 11/1991 Sb. rozh. tr.).

Zásada vyplývající z těchto ustanovení, že trestnost činu se posuzuje podle pozdějšího zákona, jestliže je to pro pachatele příznivější, se uplatní i při posuzování otázky, zda je či není trestní stíhání promlčeno podle § 67 odst. 1 tr. zák. či podle § 34 odst. 1 tr. zákoníku, v tom smyslu, že se vychází z délky promlčecí doby určené trestní sazbou trestu odnětí svobody toho trestného činu, jehož kvalifikace podle této zásady připadá v úvahu (č. 40/1998 Sb. rozh. tr.). Podle trestního zákona (zák. č. 140/1961 Sb.) bylo možné za spáchání trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák. uložit trest odnětí svobody v rozmezí dvou až osmi let. Oproti tomu je pro pachatele méně příznivé ustanovení o trestném činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1, odst. 4 písm. a) tr. zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.), které umožňuje uložit pachateli trest odnětí svobody v trvání od tří do osmi let. Navíc navazující relevantní ustanovení § 34 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku o promlčení trestní odpovědnosti stanoví promlčecí dobu, po které zaniká trestní odpovědnost za tento trestný čin v trvání deseti let, která je pro obviněného v této trestní věci podstatně nepříznivější než pětiletá promlčecí doba podle § 67 odst. 1 písm. c) tr. zák. navazující na sazbu uvedenou v ustanovení § 256 odst. 4 tr. zák. Právě na tuto desetiletou promlčecí dobu poukazuje Vrchní soud v Praze v napadeném usnesení, pokud uvádí, že „předně nelze souhlasit s názorem obviněného ohledně promlčení, poněvadž obviněný Ing. L. Ž. byl uznán vinným trestným činem poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., neboť způsobil škodu velkého rozsahu, s trestní sazbou od dvou do osmi let. Pokud podle nového trestního zákoníku došlo ke změně sazby, tak tato byla ve vzpomínaném ustanovení § 222 odst. 4 tr. zákoníku zpřísněna, a to od tří do sedmi (správně osmi) let odnětí svobody. K zvýhodnění obviněného nedošlo ani u trestného činu zvýhodnění věřitele podle § 223 odst. 1, odst. 3, kde nedošlo ke změnám v trestní sazbě. Co se týče promlčecí doby tak ta je v obou případech desetiletá a již ze samotných dat spáchání trestných činů (6. 11. 2000, resp. 16. 1. 2002) bez dalšího zkoumání, kdy bylo zahájeno trestní stíhání nebo podána obžaloba, je zřejmé, že nedošlo k překročení desetileté lhůty“.

S těmito závěry Vrchního soudu v Praze nelze souhlasit, neboť je zřejmé, že v otázce promlčení vyšel z nové právní úpravy obsažené v § 34 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku o promlčení trestní odpovědnosti, která je oproti právní úpravě promlčení obsažené v trestním zákoně, ve znění platném k době spáchání činu, pro obviněného méně příznivá [srov. § 67 odst. 1 písm. c) tr. zák.], přestože jinak použil, jak vyplývá z výroku o vině a trestu při posuzování trestnosti činu zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, tedy trestního zákona (č. 140/1961 Sb.), ve znění účinném v době spáchání činu, který je nepochybně jako celek s ohledem na zmíněné okolnosti pro obviněného příznivější. Tím zároveň porušil zmíněnou zásadu, podle níž se použije ve všech směrech buď jen práva platného v době činu, anebo jen práva pozdějšího.

Kromě toho, že odvolací soud nerespektoval rozhodnutí Nejvyššího soudu, opominul zabývat se i rozhodnutím Ústavního soudu ze dne 22. 4. 2010, sp. zn. II. ÚS 76/10, které se v odstavci 11. dotýká problematiky promlčení, ačkoliv zmíněné usnesení Ústavního soudu se nachází ve spisu a bylo učiněno dříve, než odvolací soud v této věci rozhodl. Také v odvolání obviněného Ing. L. Ž. je zachyceno upozornění týkající se promlčecí doby, stejně jako obhajoba poukazovala na probíhající řízení před Ústavním soudem. Obhájce obviněného se zabýval promlčením již v řízení před soudem prvního stupně, neboť Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. 48 T 5/2008, popisuje, že pokud jde o „úvahy obhájce obviněného o promlčení trestné činnosti pod bodem 1) původního rozsudku, pak těmto argumentům nelze vůbec přisvědčit“ a že „je tedy nepochybné, že k promlčení trestné činnosti pod bodem 1) rozsudku [myšleno trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák.] nemohlo dojít, přičemž k dokonání trestného činu pod bodem 1) rozsudku došlo až dne 24. 1. 2001“. Tyto závěry však nalézací soud učinil za situace, kdy uznal obviněného Ing. L. Ž. vinným pokusem trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 8 odst. 1 k § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák., jehož spáchání přerušovalo běh promlčecí doby ve smyslu § 67 odst. 3 písm. b) tr. zák.

K důvodům nemožnosti postupovat při určení promlčecí doby podle nové trestněprávní úpravy se již Nejvyšší soud vyjádřil shora. Jak je zřejmé, Vrchní soud v Praze se nedostatečně zabýval institutem promlčení, když obviněného Ing. L. Ž. zprostil obžaloby pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin zvýhodňování věřitele podle ustanovení § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák. a zároveň obviněného Ing. L. Ž. odsoudil za trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., jímž byl již uznán vinným (nikoli odsouzen) rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. 48 T 5/2008, přičemž tento výrok nabyl právní moci dne 17. 2. 2009, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 2 let se zařazením pro výkon tohoto trestu do věznice s dozorem, a dále podle § 49 odst. 1, § 50 odst. 1 tr. zák. k trestu zákazu činnosti spočívajícím v zákazu funkce statutárního orgánu v obchodních společnostech a družstvech na dobu 5 let. Tímto výrokem nastolil situaci, na níž upozornil obviněný ve svém dovolání, neboť nemohla být zproštěným trestným činem zvýhodňování věřitele podle ustanovení § 256a odst. 1, odst. 3 tr. zák. přerušena promlčecí doba u trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., čímž zřejmě došlo, a to i při jeho pozdějším dokonání dne 24. 1. 2001, jak uvádí ve svém rozsudku nalézací soud, k jeho promlčení, pokud nenastal jiný důvod pro stavení nebo přerušení promlčecí doby podle § 67 odst. 2, odst. 3 tr. zák.

K tomu Nejvyšší soud považuje za nutné dodat, že ve smyslu zákona a navazující judikatury trestní stíhání končí až odsouzením pachatele pravomocným výrokem o vině a trestu, resp. upuštěním od potrestání (§ 12 odst. 10, § 122 odst. 1 tr. ř. – arg. „odsuzující rozsudek musí obsahovat výrok o trestu s uvedením zákonných ustanovení, podle nichž byl trest vyměřen, nebo podle nichž bylo od potrestání upuštěno …“). Zrušením odsuzujícího pravomocného rozsudku, i když jen ve výroku o trestu, v řízení o mimořádných opravných prostředcích (o dovolání, stížnosti pro porušení zákona nebo obnově řízení) vzniká ve věci právní stav neskončeného trestního stíhání. Odsuzující výrok o vině, který byl ponechán jako pravomocný, není překážkou pro následné zastavení trestního stíhání pro některý z důvodů jeho nepřípustnosti podle § 11 odst. 1 tr. ř. (např. z důvodů milosti nebo amnestie prezidenta republiky, úmrtí obviněného nebo jeho prohlášení za mrtvého apod.), a tedy i z důvodu, že trestní stíhání je podle § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. promlčeno s ohledem na odpadnutí důvodu přerušení promlčení, tak jako tomu bylo v posuzované trestní věci (srov. č. 35/1992 Sb. rozh. tr.). Pokud v tomto směru obhajoba v dovolání naznačuje opak, není to v souladu s uvedenými ustanoveními zákona, ani s platnou judikaturou. Správnosti těchto závěrů svědčí i ustanovení § 11 odst. 3 tr. ř., podle něhož v trestním stíhání, které bylo zastaveno z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. a), b) nebo i) tr. ř., se však pokračuje, prohlásí-li obviněný do tří dnů od doby, kdy mu bylo usnesení o zastavení trestního stíhání oznámeno, že na projednání věci trvá. O tom je třeba obviněného poučit.

S ohledem na výše uvedené důvody Nejvyšší soud dospěl k závěru, že odvolací soud pochybil, pokud uzavřel, že nedošlo k překročení promlčecí lhůty u trestného činu poškozování věřitele podle ustanovení § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák., kdy navíc nesprávně vycházel z nové úpravy, tedy trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.), která však není na tento případ ve smyslu § 2 odst. 1 tr. zákoníku (stejně i § 16 odst. 1 tr. zák.) aplikovatelná. Nejvyšší soud tedy shledal naplnění dovolacího důvodu ve smyslu § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., neboť proti obviněnému bylo při ukládání trestu v napadeném rozsudku Vrchního soudu v Praze vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo zřejmě nepřípustné, pokud nenastal jiný důvod pro stavení nebo přerušení promlčecí doby podle § 67 odst. 2, odst. 3 tr. zák., čímž se však bude muset znovu zabývat až v dalším řízení Vrchní soud v Praze. S přihlédnutím k tomu Nejvyšší soud uzavřel, že podané dovolání obviněného je důvodné, a proto podle § 265k odst. 1, 2 věta první tr. ř. částečně zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 12 To 1/2009, a to v celém výroku, kterým bylo rozhodnuto o trestu, podle § 265k odst. 2 věta druhá tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na částečně zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Vrchnímu soudu v Praze přikázal, aby věc obviněného Ing. L. Ž. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Za podmínek uvedených v § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. bylo o zrušení napadeného rozhodnutí a o přikázání věci Vrchnímu soudu v Praze rozhodnuto v neveřejném zasedání.

Tímto rozhodnutím se trestní věc vrací do odvolacího řízení před Vrchním soudem v Praze, který při novém projednání věci po vyžádání nového opisu rejstříku trestů obviněného Ing. L. Ž. a případně i navazujících trestních spisů musí vyřešit otázku promlčení trestného činu poškozování věřitele podle ustanovení § 256 odst. 1 písm. a), b), odst. 4 tr. zák. ve smyslu shora uvedených právních závěrů Nejvyššího soudu a v té souvislosti se zabývat i tím, zda nenastal některý z důvodů pro stavení nebo přerušení promlčecí doby ve smyslu § 67 odst. 2, 3 tr. zák. (srov. i § 67 odst. 4 tr. zák.).

Opětovně a velmi důrazně Nejvyšší soud připomíná, že při novém projednání a rozhodnutí věci je Vrchní soud v Praze povinen se řídit ustanovením § 265s odst. 1 tr. ř., podle kterého je orgán činný v trestním řízení, jemuž věc byla přikázána k novému projednání a rozhodnutí (tedy Vrchní soud v Praze), vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud, a je povinen provést úkony a doplnění, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil, neboť jen tak se může Vrchní soud v Praze vyhnout obdobnému nezákonnému postupu v řízení a při rozhodování, jako se to stalo v jeho napadeném rozsudku ze dne 4. 5. 2010, sp. zn. 12 To 1/2009, kdy aplikace právních norem, způsobem učiněným Vrchním soudem v Praze napadeném rozsudku, abstrahující, resp. neuvědomující si, a to buď úmyslně, nebo v důsledku nevzdělanosti, smysl a účel použitých právních norem, činí z práva nástroj odcizení a absurdity (srov. k tomu nález Ústavního soudu sp. zn. Pl ÚS 33/97, N 163/9 SbNU, str. 399).